Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч.211. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 6-го ЛИСТОПАДА 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 6, 1981 No. 211 VOL. LXXXVIII.

В.КВАС ПЕРЕОБРАНИЙ

Союзівка. — Володимир Квас, загальновідомий управитель цієї оселі УНСоюзу, був переобраний на другу дворічну каденцію у леґіслятурі повіту Олстер, здобувши при тому найбільше число голосів з-поміж усіх шістьох кандидатів виборчої округи.

Після кінцевого обрахування голосів В.Квас отримав 2,135 голосів. Джан Ґірі — 2,087, а Джордж Бартел — 2,026. Для цього останнього, демократа, це була особливо болюча поразка, бо це вперше за 18 років його політичної діяльности, він не вийшов н одно з перших двох місць.

Володимир Квас

В.Квас, як відомо, кандидував з рамени Республіканської партії, яка у повітовій леґіслятурі збільшила свою перевагу з 25 до 26 членів. Демократів є 7.

Ліда Ленець репрезентуватиме „Наше Життя" на Балю Преси

Ню Йорк, Н. Й. — На Балю Української Преси, „Наше Життя" буде репрезентувати Ліда Ленець.

Ліда закінчила середню школу в місті свого народження Покіпсі, Н. Й., а школу українознавства в Кергонксоні (на Союзівці). Студіює американську культуру і політичні науки у Васар коледжі. Після здобуття ступеня бакалавра приготовляється до магістерського іспиту. Належить до Пласту і цікавиться спортом. Головне зацікавлення це мистецтво. Мала успіхи в університеті, де виставляла малюнки, за які одержувала нагороди. Особливі успіхи мала в показах писання писанок в коледжі і на фестивалях. На щорічному міжнародному фестивалі в Гантері мала свій станок і показувала писання писанок.

Ліда Ленець

У 1976 році, в контесті за звання „Міс Союзівки" Ліда була обрана на другу дружку.

В справі квитків на концерт Оперної Музики

Джерзі Сіті, Н.Дж. — З Головної Канцелярії УНСоюзу повідомляють, що з уваги на швидкий продаж квитків на Концерт Української Оперної Музики, який відбудеться в неділю, 15-го листопада, в Карнеґі Голл в Ню Йорку, каса цієї авдиторії в день концерту може бути закрита.

Як уже інформовано, квитки в ціні від 8 до 16 дол можна набувати в крамницях „Сурма", „Арка" й „Еко" в Ню Йорку, „Дніпро" і „Базар" в Нюарку та в Головній Канцелярії УНСоюзу.

ДАТУ ДОПОВІДІ ПРОФ. П. АНДРУСІВА ПЕРЕСУНЕНО

Ню Йорк, Н.Й. — Керівники Українського Інституту Америки інформують, що заповіджену доповідь проф. Петра Андрусіва, яка мала відбутися тут в неділю 15-го листопада ц.р., пересунено на суботу, 14-го листопада на годину 8-му.

„СОЛІДАРНІСТЬ" ЗАКРИЛА СВОЄ БЮРО В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н. Й. — Нюйоркська преса повідомила, що польська вільна профспілка „Солідарність" закрила своє інформаційне бюро в Ню Йорку, яке було відкрите тут два місяці тому за допомогою американської профспілки АФЛ-КІО і її президента Лейна Кіркленда.

Керівник цього бюра, 35-річний Зигмунд Пшитакевіч, заявив, що „ми були поінформовані „Солідарністю", що у теперішній ситуації не є вигідно вдержувати таке бюро за кордоном". Заходи кореспондентів пов'язатися безпосередньо з З. Пшитакевічем не увінчались успіхом.

Як відомо, бюро приміщувалось в будинку Об'єднаної федерації вчителів, президентом якої є Алберт Шенкер. Він однак не міг дати конкретної відповіді зацікавленим кореспондентам чому саме „Солідарність" якраз тепер вирішила закрити своє бюро.

Намагання кореспондентів відшукати Пшитакевіча через Американську федерацію Праці — Конґрес Індустріяльних Організацій не дали жадного успіху. Політичні спостерігачі висловили тільки сподівання, що Крайовий комітет вільної профспілки в Ґданьску дасть у цій справі якесь вияснення пізніше.

Совєтські війська зміцнюють свої акції в Афганістані

Кабуль, Афганістан. — Великі перемоги національних збройних відділів і опанування ними цілого ряду провінцій змусили совєтське командування зміцнити свої бойові акції. Наслідком тих акцій совєтським частинам і їхнім афганським союзникам вдалося двома несподіваними наскоками заскочити неприготованих партизан і здобути перемоги над ними.

Два тижні тому совєтські й афганські урядові війська намагалися здобути опановану повстанцями долину Пайншир. При помочі сконцентрованих військових одиниць, летунства, а зокрема гелікоптерів їм удалося захопити ту долину. Але вже після одного дня один з партизанських командирів Массуд вибив совєтські війська з їхніх свіжо здобутих позицій і звільнив цілу долину. Боротьба за долину Пайншир стала тереном проби між національними і окупаційними військами й дотепер уже декілька разів переходила з рук до рук. Приблизно в тому самому часі партизани виграли бої за міста Ґульбагар, Чарікар і Джабальус-Сірай. В тих боях згідно з інформаціями перший раз ствердженo участь по совєтському боці болгарських військових частин.

Навчене прикрим досвідом совєтське командування приступило до дальших акцій дуже обережно й пильно підготувавши всі тактичні заходи. Зате партизани, заколисані своїми успіхами, як подають інформаційні агенства з Афганістану, навіть не подбали як слід про забезпечення. Завдяки цьому совєтським відділам удалося в долині Лоґар, недалеко міста Шеваки, на південь від Кабулю заскочити партизан, зломити їхній припізнений опір і опанувати їхній табір. Так само їм удалося закріпитися в Пахмані, відпочинковій місцевости, на захід від Кабулю. Тепер совєтські війська намагаються опанувати друге по величині місто в Афганістані, Кандагар. В місті й довкруги нього відбуваються завзяті бої й завдяки великій перевазі вогню ворога партизани були змушені в деяких пунктах відступити.

Нюйоркська Округа УНС відбула організаційні наради

Ню Йорк, Н. Й. (В. Л-ць). — У четвер, 22-го жовтня ц.р., тут в Українському Народному Домі відбулись організаційні збори нюйоркської Округи Відділів Українського Народного Союзу, на яких члени Окружного Комітету, секретарі і конвенційні делегати, у присявності членів Головного Уряду, застановлялися над проблемами організаційної праці та основно обговорили запляновану осінню кампанію придбання нових членів.

Інші, зокрема зоюзові і загально громадські справи були також порушені у загальній дискусії після вислухання вичерпних звітів головного предсідника д-ра Івана Флиса, головного організатора Василя Оріховського, заступниці головного предсідника Марії Душник та інших, зокрема голови Округи і головного радного Миколи Хоманчука, гостя з Торонто, колишньої головної радної Марії Чучман і колишнього головного контролера Івана Винника. Присутнім на зборах був також колишній головний предсідник, а тепер почесний член Головного Уряду УНС Йосип Лисогір. Усіх представників і зібраних щиро вітав голова М. Хоманчук, висловлюючи надію, що присутність представників Головного Уряду, а зокрема їхні інформації та поради, допоможуть Окрузі в організуванні нових членів.

Про засяг організаційної праці Округи вичерпно інформував головний організатор В. Оріховський. Ще заки розпочались формальні наради присутні вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять бл. п. Михайла Салдана, заступника голови Окружного Комітету. В. Оріховський дорікав Окрузі в загальному і секретарям зокрема, що вони дещо сповільнили органіаційну працю здобувши тільки 61 членів. Поодиноко членів здобули: М. Хоманчук (Відділ 5) — 9 членів, Марія Кульчицька (8) — 3 члени, д-р Роман Голіят (19) — 2, Я. Різник (69) — 4, М. Васьків і

(Продовження на ст. 4)

ВШАНУЮТЬ ПРОФ. В. ГАЛИЧА

Супірійор, Виск. (В. Душник). — У суботу, 14-го листопада ц.р., під час програми відзначення українського поселення в Америці, проф. Василь Галич, відомий історик й автор першої праці про українців в Америці англійською мовою, буде нагороджений спеціяльною грамотою за його піонерську працю про українців в Америці. Грамоту дадуть Український Народний Союз, Міннесотський університет і Відділ УККА в Міннеаполісі, Мінн.

У дні 2-го жовтня 1981 року представник „Свободи" перевів довшу розмову-інтерв'ю з проф. Галичем, яке передаємо тепер для загального відома наших читачів:

Питання: Просимо подати декілька основних даних про ваше життя і вашу професорську діяльність.

Відповідь: Я народився 6-го квітня 1896 року в селі Стрільбичі Старосамбірського повіту в Західній Україні. До Америки я прибув 16-річним юнаком у 1912 році та почав працювати робітником у фабриці сталі в Пітсбурґу, а середню школу я почав в 1915 році. В 1920 році склав матуру та поступив в університет в Дебюк, Айова, де в 1924 році я одержав ступень бакалавра. Маґістерку я зробив в університеті Айови в Айова Сити в 1929 році, а докторат на тому самому університеті в 1934 році.

Проф. В. Галич

Я викладав історію і був тренером футболу протягом трьох років в Елктоні, вчив історію в середній школі Супірійор у місті Супірійор на протязі 19-ти роки, а останніх 20 років в цьому ж місті я вчив історію у Висконсинському університеті. Понад 60 років я жив далеко від українських осередків, проте за останніх 30 років я виступав на численних американських з'їздах і конференціях у стейтах Висконсин, Мишиґен і Міннесота, отже моя „американізація" проходила здебільшого серед інтелектуально-наукової верстви американського народу.

Питання: Що спонукало вас написати книжку „Українці в Злучених Стейтах Америки"?

Відповідь: Той факт, що американські бібліотеки перед Першою світовою війною не мали ні одної книжки про Україну чи українців в Америці, спонукав мене писати історію українців в Америці. Ще бувши у коледжі я почав збирати матеріяли про українців в Америці. До цього також нарадив мене мій дорадник при робленні докторату д-р Джан Торнтон.

Питання: Яка ваша думка про українських піонерів-еміґрантів?

Відповідь: Не знаючи як довго вони залишаться в Америці, наші перші піонери були повільними щодо організаційного життя. Звичайно як односельчани вони жили в перелюднених індустріяльних осередках, заробляючи ледве 15 центів на годину і працюючи 10-12 годин денно. Тільки у вугільних копальнях Пенсильванії заробітні платні були дещо вищі. Ім'я „українець" прийнялося щойно в 1918 році під впливом політичних подій в Україні. Перед тим вони називали себе „русинами", „руснаками", що американці перекладали як „рашінс", цебто росіяни. Маса українців в Північній Дакоті ще далі називає себе „рашянс", хоч говорять вони по-українськи. Наші земляки з Карпатської України, під впливом свого духовенства, називають себе „русинами" чи „руснаками"

(Закінчення на стор. 4)

ШВЕДИ ПЕРЕСЛУХУЮТЬ СОВЄТСЬКОГО КАПІТАНА

Стокголь, Швеція. — Совєтські чинники остаточно погодилися на переслухання шведськими урядовими чинниками капітана підводного човна Пйотра Ґущіна, якого човен осів на мілині в часі тайної пенетрації шведських територіяльних вод морської бази Карльскрони.

Капітана Ґущіна шведи забрали на палубу свого торпедного човна, де шведські слідчі поліційні й військові чинники піддали його основному допитові. Після докладного переслухання й провірки тих даних і вияснень, які він подасть, шведський уряд звільнить підводний човен разом з капітаном і цілою залогою та передасть командирові совєтської фльотилії, яка стоїть на міжнародних водах поблизу. Підводний човен, який осів був на мілині у територіяльних водах Швеції, шведські ратівничі кораблі спустили знову на воду й відтягнули глибше в територіяльні шведські води, де його заякорено в безпечній зоні. Бурхливе море й вітри загрожували осілому човнові та його залозі.

Перші запити з боку шведських чинників не дали задовільних вислідів, бо капітан Гущін дав неточні, вимінаючі, або навіть свідомо неправдиві відповіді. Після того речники шведського уряду заявили, що човна не звільнять і переслухання капітана Гущіна не закінчать, доки його відповіді не будуть задовільні. Зі свого боку шведський уряд дав запевнення, що без огляду на вислід слідства капітан Гущін, ані особи, які будуть у його товаристві, не будуть арештовані, чи притримані. Крім переслухань шведські чинники вимагали, щоб совєтська влада погодилася на інспекцію шведськими урядовими чинниками підводного човна та контролю його записів в корабельному щоденнику.

Совєтська влада не погоджувалася на звільнення шведськими чинниками осілого на мілині човна й вимагала, щоб це зробили совєтські рятункові кораблі, які прибули спеціяльно для цього. Одначе після відходу капітана Гущіна в товаристві його головного помічника та навіґатора, совєтські моряки вивісили знаки, що човен знайшовся в небезпеці. Згідно з принципами морського закону шведські чинники мали обов'язок його врятувати, стягнути з мілини та відвести у безпечну зону.

Шведські чинники потвердили попередню заяву, що підводний човен капітана Гущіна мав потрібний виряд і всі інструменти для електронічної морської розвідки. Шведське інформаційне агентство оприлюднило повідомлення, що шведське військове командування стягнуло на береги поблизу осілого човна та напроти совєтської фльотилії, яка прибула з метою стягнути човен з мілини та перебрати його в своє посідання навіть проти волі шведських чинників, зміцнені військові частини з [illegible]кою морською артилерією та іншими засобами оборони.

БРЕЖНЄВ ПОГРОЖУЄ ЕВРОПІ

Москва. — Леонід Брежнєв, генеральний секретар КПСС, дав інтерв'ю західньонімецькому тижневикові „Дер Шпіґель", у якому він, як звичайно, прибрав з одного боку позу голуба і заявив, „що наша мілітарна доктрина має оборонний характер, вона виключає превентивні війни і концепцію першого удару", але з другого погрозив, що „обмежена" ядрова війна не існує. Раз почата в Европі, чи іншому місці, вона „невідхильно й невідкличнo прибере світовий характер".

Згідно з теперішніми пропаґандивними напрямними совєтської політики Брежнєв кількакратно грозив Европі. Він сказав: „Одно є певне, що Европа є найбільш загроженою з усіх „домів", які неминучо впадуть жертвою ядрового удару". Як відомо, Совєтський Союз докладає всіх зусиль і великими коштами та жертвою мільйонів своїх громадян розбудував і далі розбудовує свою воєнну машину, але Брежнєв старається говорити так, неначе б було навпаки, а саме, що інші це роблять. Він каже: „Неспокійно у світі сьогодні. В різних закутках землі виникають конфлікти. Розвинено нові роди зброї, які спеціяльно небезпечні, тому що вони, як кажуть експерти, обнижують поріг до війни з атомовою зброєю, тобто роблять більш правдоподібним її вибух".

Брежнєв ще раз послуговується фразою про те, що Москва тільки оборонює себе. І „так, „обороняючи себе", вона дійшла до Праги й Берліна, до берегів Пацифіку та проковтнула безмежні простори в Азії. Він каже: „Совєтський Союз мусить будувати зброю, щоб боронити себе, а не загрожувати будь-кому, а в першу черґу Европі".

Після тих погроз і викрутів Брежнєв прибрав позу миротворця. Він зокрема висловився за американсько-російською співпрацею та за переговорами в цьому напрямі: „Останньо президент Реґен заявив готовість ЗСА дискутувати проблеми, де є різниці думок між тими двома країнами. Ми витаємо ту готовість, бо ми завжди вважали переговори відповідним інструментом для розв'язки міжнародних проблем."

Брежнєв дуже стримано, хоч нібито прихильно висловився про засоби провірки дотримування збройних і інших зобов'язань. Але временті-ремпі він таки висловився проти контролі на місцях і проти обсерваторів американських чи інших на совєтській території і навпаки, та узалежнив це від заключення договорів і осягнення співпрацею довір'я. „Коли ми вже осягнемо взаємне довір'я, тоді можна буде розвинути й інші форми провірки (тобто контролю на місцях)" — сказав Брежнєв.

У світі

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЄГИПТУ Мохаммед Набаві Ізмаіл зложив на нараді кабінету міністрів офіційний звіт про висліди боротьби з підпіллям ісламських фанатиків. Уривки з цього звіту опубліковано. У своєму звіті Ізмаіл наголосив, що фактично заарештовано всіх лідерів нелегальних ісламських крайніх угруповань. Також викрито їхні таємні квартири й магазини зброї та сконфісковано гроші. Міністер Ізмаіл попередив, що, не зважаючи на це, засоби безпеки будуть далі загострювані й удосконалювані, щоб на майбутнє уникнути такої всенаціональної трагедії, як вбивство президента Анвара ель-Садата. Уряд приготовляє публічний звіт про акції й арешти ісламського підпілля, а так само про перебіг вбивства президента. Зокрема остання точка цікавить і турбує всіх, тому, що для населення ще багато справ не вияснено. Найпопулярніший щоденник Аль Аграм повідомив, що зізнання арештованих фанатиків виявили ще й плян другого замаху, який мав відбутися на похороні жертв першого, і в якому було пляновано вбити всіх тих, які залишилися при житті.

РОЗМОВИ КАНАДСЬКОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО прем'єра П'єра Трудо з прем'єрами десяти канадських провінцій увійшли у вирішну фазу. Провінційні прем'єри висувають різні протипроєкти, з яких деякі, наприклад, справа рівних прав жінок, викликали гарячі протести. Один із провінційних прем'єрів запропонував, щоб справу визнання за жінками всіх прав, однакових з чоловіками, відкласти. Коли жіночі організації довідалися про цей проєкт провінційного прем'єра, по Канаді перекочуються хвилі жіночих протестів.

ПІСЛЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ПЛЯНУ ПОЛАГОДИ ізраїльсько-арабського конфлікту Савдійської Арабії лідер ПВО Ясир Арафат заявив, що підтримує його. Скрайні елементи ПВО виступили проти цього пляну. Для вияснення різних деталів того пляну Арафат прибув до Ріяду, столиці Савдійської Арабії. Тут він відбув цілий ряд розмов, а між ними розмови з трьома провідними савдійськими особами: королем Халідом, князем Фагдом, який фактично кермує урядом і його політикою, та з командиром національної ґвардії князем Абдуллею. Про ці розмови не подано ніякого публічного комунікату, мабуть тому, що зразу після Арафата до Савдійської Арабії прибув англійський міністер закордонних справ лорд Каррінґтон. Візита Каррінґтона пов'язана зі справами Европейського спільного ринку, одначе при цій нагоді лорд Каррінґтон порушить різні актуальні політичні питання.

В ТУНІСІ ВІДБУЛИСЯ РІДКІ ТАМ парляментарні вибори. Останні такі вибори мали місце 25 років тому. До виборів став цілий ряд різних партій, а на чолі була привладна партія Дестур Соціялістична партія, яка йшла в бльоку з профспілковою централею. Бльок цей здобув усі 136 мандатів. Тими мандатами поділилися так, що Дестур партія отримала 109 мандатів, а профспілка 27. На кандидатів того бльоку припало 94,6 всіх відданих голосів, а інші були занадто розсіяні, щоб могли мати будь-який вплив на кількісне відношення вибраних. Опозиційний Рух соціял-демократів склав формальний протест, обвинувачуючи міністра внутрішніх справ, що він пофальшував вибори.

ВСІ ІРАНСЬКІ МУЛЛИ У СВОЇХ ЩОДЕННИХ молитвах закликали всіх іранських громадян „святочно відзначити річницю великої події — схоплення американських дипломатів". „Святкове відзначення" відбулося під будинком колишньої американської амбасади, і, як звичайно, взяли в ньому участь натовпи іранців, а з так званих студентів, які брали участь у схопленні американців, мало хто залишився в живих. Їх розстрілювали й далі розстрілюють екзекутори ісламського уряду Ірану.

В Америці

ПОЛІЦІЙНІ ЧИННИКИ І ОХОРОНЦІ В'ЯЗНИЦІ в Ґрейтерфорді, Па., перешукують тепер в'язничні келії одна за одною, шукаючи зброї, яка продісталася до в'язниці і з допомогою якої сім в'язнів держали в закладі 38 осіб, стероризувавши перед тим охоронців і працівників. Прокуратура розпочала також допити тих в'язнів. Офіційні чинники заявили кореспондентам, що вони мають деякі докази „послаблення системи нагляду", але вони відмовились входити в подробиці поки ведеться слідство у цій справі. Поінформовані особи кажуть, що не виключається можливости заговору, у якій були вмішані також охоронці. Деякі коментатори звертають увагу в пресі, що подібна ситуація існує також в інших, зокрема стейтових в'язницях і що варта, щоб до неї приглянувся генеральний прокуратор Вілліям Френч Смит.

УРЯДОВІ ЧИННИКИ ПОВІДОМИЛИ, ЩО принаймні 25 відсотків молодих людей, які повинні були зареєструватися до військової служби, досі не зробили цього, а деякі прямо відмовилися і навіть не відповіли на опімнення. Поборова агенція в останньому звідомленні повідомляє, що біля 300,000 молодих мужчин, які повинні були до кінця жовтня зареєструватися не зробили цього. Загальне число тих, які не зареєстровані до військової служби становить тепер приблизно 800,000 мужчин. Речник поборової комісії Джоен Лемб заявляє, що не можна всіх незареєстрованих вважати противниками військової служби, бо багато з них прямо ще не привикли до нової системи, що її введено тільки цього року.

У ЗВ'ЯЗКУ З ПОГАНОЮ ПОГОДОЮ КЕРІВНИКИ центру в Кейп Каневерал на Флориді мусіли відкласти на 48 годин відлет міжпростірного корабля „Коламбія", хоч в середу рано, 4-го листопада, все було приготоване до відлету, включно з обидвома летунами полк. Джозефом Енґлем і капітаном Ричардом Трулі, які знаходились вже в кораблі. Речники міжпростірного центру ім. Джана Кеннеді заявили в останній хвилині, що атмосферична нестабільність може бути загрозливою для другого полету „Коламбії" і тому вирішили тимчасово відкласти відлет, хоч, як це вони самі призналися, таке рішення пов'язане з великими коштами.

ГОЛОВНІ ЕКОНОМІЧНІ І ПОЛІТИЧНІ дорадники Роналда Реґена заявили на спеціяльній нараді в Білому Домі, що Адміністрація мусить погодитися на вищий дефіцит у бюджеті на протязі чергових трьох років, або старатиметься, щоб Конґрес схвалив новий закон про підвищення податків. Іншого виходу з теперішньої фінансової ситуації немає, — кажуть дорадники Президента. На покриття витрат Уряду потрібно кілька більйонів долярів і з якогось джерела вони мусять прийти, якщо Уряд не хоче підвищувати висоту дефіциту, — заявили секретар скарбу Доналд Ріґен і директор бюджету Дейвид Стокман.

НА ПІДСТАВІ ПЕРЕВЕДЕНИХ ДОСЛІДІВ ствердженo, що заборона купувати алькоголь молодим людям у віці 21 років — а не 18 — і нижче радикально зменшила смертні випадки на шляхах. Студії переведено у двох стейтах, Мишиґен і Мейн, де раніше молоді водії спричинювали принаймні 28 відсотків усіх випадків, які кінчалися смертю чи тяжким пораненням. Тепер цей відсоток спав до 15, а в багатьох місцевостях й нижче. Д-р Александер Ваґенаар, дослідник з мишиґенського департаменту безпеки на шляхах заявив, що доросла людина — водій інакше реаґує під час їзди автомобілем навіть у випадку зажиття певної кількости алькоголю, як, наприклад, 17-18 річний юнак. Тому він дуже рекомендує усім стейтам піднести вік на купівлю алькоголю з 18 до 21-го року життя.

КЕРІВНИЦТВО РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ відзначило на спеціяльній церемонії кільканадцятьох осіб, які у своїх поїздках по країні зуміли здобути найбільше фондів для партійної скарбниці. Між відзначеними є такі особи, як конґресмен Джек Кемп, сенатор Говард Бейкер, лідер республіканської більшости в Сенаті, секретар Департаменту внутрішніх справ Джеймс Ват і секретар скарбу Доналд Ріґен.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303
P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Тактика „лови злодія"

„Ніколи не було такого періоду в історії, коли політика держав, доля цілих народів була так безсоромно і цинічно маніпульована, керована таким голим егоїзмом, як це тепер діється агресивними силами імперіялізму", — промовляв в минулому тижні в Кремлі у честь північно-єменського президента Леонід Брежнєв. Ті слова він повинен казати, дивлячись у дзеркало, бо хто інший будь-коли в історії з таким цинізмом та безоглядним імперіялістичним егоїзмом вів свою закордонну політику, як не Совєтський Союз під кермою своїх нинішніх правителів? „Політику побрязкування зброєю, — продовжував Брежнєв, — стосується разом із втручанням у внутрішні справи Єгипту і вона створює загрозу для безпеки Лівії". Відомо ж, що Лівія користується всебічною підтримкою від Совєтського Союзу і разом із Совєтським Союзом є країною, що найбільш сприяє міжнародному тероризмові — не в теорії, а в практиці. Відомо всьому світові, що не було в історії і нема тепер ні одної іншої країни у світі, яка так нахабно і цинічно втручалась би у внутрішні справи чужих держав, як це робить Совєтський Союз, безпосередньо чи посередньо силами свого кубинського сателіта.

Усі так звані сателітські країни в Европі — Польща, Чехо-Словаччина, Болгарія, Румунія, Східня Німеччина і Мадярщина — підпорядковані диктатові з Москви, якому вони в більшій чи меншій мірі мусять підпорядковуватися. Проголошена одверто „доктрина Брежнєва" дає право Совєтському Союзові збройно „боронити загрожений соціялізм" в будь-котрій сателітській комуністичній державі, — де комунізм введено багнетами совєтської збройної сили. І це не є „втручанням у внутрішні справи", а „добрим правом" Совєтського Союзу.

Зате „втручанням у внутрішні справи" є домагання, щоб Совєтський Союз притримувався Гельсінкського договору також у тій точці, яка гарантує громадянам людські і громадянські права, нехтовані в СССР. Танками здавлено у 1956 році намагання комуністичного уряду Імре Надя на Мадярщині перевести демократизацію режиму; збройною інвазією у 1968 році припинено процес надання комунізмові в Чехо-Словаччині „людського обличчя" за головування у тамошній компартії Александра Дубчека. Від кругло року вживається шантажу з Москви супроти робітничого руху в Польщі побренькуванням зброєю й військовими маневрами на прикордонні країни, щоб застрашити польський нарід, який має відвагу противитися диктатові Москви і її слуг у Політбюрі компартії Польщі. І це не є „втручання у внутрішні справи" Польщі, так само, як не була таким „втручанням у внутрішні справи" Афганістану окупація тієї країни у 1979 році кругло 80,000-ою совєтською армією, при чому тамошнього президента Гафізулляха Аміна большевики розстріляли, хоч він був комуністом, але замало податливим Москві, а на його місце призначили Бабрака Кармаля, який цілком залежний від совєтського команданта в Кабулі. Совєтське військо стоїть в Етіопії; оплачувані й озброєні Москвою кубинські вояки перевели комуністичний переворот в Анголі; підпорядкований Москві ПівденнийЄмен; з активною підтримкою Москви В'єтнам переводить агресію в сусідній Камбоджі; комуністична Північна Корея далі підпорядкована наказам від Москви; два найбільш на північ положені японські острови від кінця Другої світової війни окуповані Совєтським Союзом; Палестинська Організація Визволення разом із Сирією і Лівією є вічною загрозою для державного існування Ізраїля, який стоїть на перешкоді походові совєтського імперіялізму на Близькому Сході, — все це „в порядку", а „загрозою для світового миру" є вперте намагання Америки завести мир на Близькому Сході на базі визнання ізраїльської держави всіми арабськими країнами.

Це відома тактика злодія, який, втікаючи перед поліцією, кричить на ввесь голос „лови злодія". Вислання проти молодої Української Народньої Республіки, що її, зрештою, визнала Москва, зформованих на російській території армій Муравйова й Антонова Овсієнка, — це була — за совєтською термінологією — „громадянська війна". У „суверенній Українській Соціялістичній Радянській Республіці" немає буквально ні одного наукового журналу українською мовою. Голосно говорити по-українськи на вулицях міст в Україні, у крамницях чи трамваях, грозить доносом, що даний громадянин чи громадянка це — „ворожі націоналісти", — і таврування такої політики — це „втручання до внутрішніх справ" совєтської політики.

На щастя, правдивий характер совєтської імперії відомий вже всьому світові. Зокрема він відомий Америці і членським країнам НАТО. І такі істини, як „брехня має короткі ноги" та „до часу дзбанок воду носить" — переможуть.

ТУРЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СУД ЗАСУДИВ колишнього прем'єра, а тепер лідера Республіканської народної партії Булєнта Еєвіта на чотири місяці тюрми за публічну критику уряду та його поодиноких членів. Така критика заборонена законом.

Липа Фішер

РЕВІЗІЯ УКРАЇНСЬКО— ЖИДІВСЬКИХ ВІДНОСИН

Створена нещодавно організація дружби жидівсько-української служить справі поправи тяжкої атмосфери, яка побутує поміж жидами і українцями після Другої світової війни, коли деякі українці були співробітниками гітлерівської влади під час окупації української землі німецько-фашистівськими нелюдами. У знищувальних діях, у поліції й у таборах смерти можна було зустріти, серед інших національностей, і українських помічників, які виконували злочини. Це дуже болюче і не забувається.

Але не весь український народ повинен нести відповідальність за провину групи злочинців. Поміж українцями можна знайти людей, які робили все, що можливо, щоб допомогти і спасати — рятувати жидів, хоч таке було суворо заборонене гітлерівськими властями, і не один не-жид заплатив за рятування дорого. Більшість жидів, які залишилися жити в Україні після німецько-фашистівської окупації, врятувалися через цих добросовісних українців. І це все правда.

Існують ще причини, з якими треба рахуватися. Довгі століття жили жиди разом з українцями. На протязі історії були періоди великого розвитку жидівської культури і матеріяльного добробуту на українській землі. На Україні створився славний хасидський рух, який набрав великого розмаху в усьому жидівському світі. Цей рух створено було жидом з Підкарпатської України Ізраїлем Баал-Шем-Тов у XVIII віці. Це месіянсько-народний рух, який має велике значення серед жидів по сьогоднішній день.

Але головним чином розвивалися серед українського жидівства в останні два століття різні науки, мистецтва і література.

Багато жидівських письменників і поетів, які пишуть на мовах їдіш і іврит, проживали і діяли на Україні або походять звідти. Поміж ними такі визначні особистості, знамениті у світовій літературі, як Менделе Мойхер Сфорим, Шолом Алейхем, Хаїм Нахман Бялик, Ш. Я. Агнон, Шолом Аш і інші. Ці люди були надхнуті до творчости українською природою і описували не раз життя українського народу у своїх творах.

Тому є поміж жидами і українцями багато спільного, і з тим треба рахуватися, продовжуючи цей історичний зв'язок поміж обома народами з наміром поправити відношення поміж ними. Жиди не повинні забути, що відбулося в минулому, і вжити всіх міроприємств, щоб розпочати нову еру в спільних відношеннях між обома народами. Жидівський народ, — на мою думку, — завжди ставився з пошаною до українського народу. Ворожнеча українців до жидів і навпаки — жидів до українців не повинна бути. В минулому ненависть серед українців була визвана шовіністичними елементами, які послуговувалися економічно-політичними гаслами. Це було часто-густо бажання заволодіти жидівськими позиціями і їхнім майном, і воно допровадило перед Другою світовою війною (як і у багатьох випадках раніше) до того, що деякі українці у певній мірі стали співробітниками німецько-фашистських нелюдів і брали участь у нацистських злочинах проти жидів, надіючись на грабунок їхнього добра і майна. Без допомоги цих злочинних елементів, які шкодили і власним землякам українцям, німцям прийшлось би багато тяжче здійснювати свої злодіяння. Але, — як я вже писав, — не можна обвинувачувати весь народ український, що сам поніс гекатомби жертв від нацистів (особливо Східня Україна), як зрештою, не можна обвинувачувати і весь німецький народ.

Слід відкрити тепер, проте, новий рахунок поміж жидами і українцями в надії, що український народ зробить ревізію історичних помилок, що їх допустилися минулі покоління у відношенні до жидів, як також жиди повинні зрозуміти, що треба їм підтримувати українців завжди у їхній боротьбі з окупантом, щоб потім, у вільній і демократичній Україні, жити в згоді й гармонії разом.

Нове покоління українців повинне знати, що здогадна ворожість жидів до українців на протязі історії — це одне суцільне непорозуміння. Але з цього „непорозуміння", особливо — в часах німецької окупації — зродилися злочини. Злочини не тільки проти жидів, а проти будь-якої людської совісти й моралі. Тепер час на перегляд, і жиди зі свого боку, а офіційні українські особи і провідні елементи з другого — повинні задеклярувати, що такі неґативні явища більше не повторяться.

Молоді українські покоління повинні знати правду: жиди на Україні у своїй більшості діяли для економічного і торговельного розвитку країни, яка в ранні часи була відсталою, за засадою — нам буде добре, як усім буде добре.

Багато промислових підприємств побудували жиди і в цих підприємствах чимало місцевих жителів знайшло працю і хліб насущний.

Для цього хочу навести такий приклад з мого власного особистого досвіду. Я колишній житель маленької місцевости Озірної Тернопільської области, в Західній Україні. В моєму містечку жиди ще до Першої сві-

(Продовження на ст. 4)

Юрій Гасцький

Сторінки з побуту гетьманщини: вибір полковника

Переглядаючи різні документальні колекції та статті у Гарвардській бібліотеці, знаходимо багато цікавих матеріялів, які ілюструють життя й побут у першій модерній українській державі — Гетьманщині XVII-XVIII сторіч.

До них належить рідкий опис вибору полковника козаками та потвердження його гетьманом.

У 1929 році проф. Микола Петровський видав документ „Елекції" переяславського полковника Івана Лисенка у дев'ятім томі „Записок Ніженського Інституту Народної Освіти". Цей матеріял переписаний з московського архіву міністерства юстиції — книги Малоросійського Приказу.

В половині 1690 року переяславського полковника Леонтія Полуботка звільнено з його уряду. Для переведення виборів нового полковника гетьман Іван Мазепа вислав трьох визначних представників до Переяслава: військового товариша Захара Шийкевича, колишнього генерального писаря (1665-69) за гетьманів Івана Брюховецького та Дем'яна Многогрішного; військового товариша Якова Жураківського, колишнього полковника ніженського (1678-85) за гетьмана Івана Самайловича, та сотника полкової сотні ніженського полку Василя Ігумецького, колишнього наказного полковника ніженського (1673) за гетьма. Д. Многогрішного. Титул військових товаришів за Гетьманщини носили визначніші особи, які не мали визначеного уряду, але були до диспозиції гетьмана та Генеральної Військової Канцелярії.

Кандидатів на пост переяславського полковника було два: Іван Лисенко, який вже був полковником у Переяславі в 1677-79 роках, та Константин Мокієвський, який опісля став полковником київським (1691-1708).

Голосували на полковника всі козаки 17 сотень переяславського полку спершу окремо по сотнях і присилали своїх репрезентантів до Переяслава на останні вибори перед гетьманськими представниками. Тоді також голосували полкові старшини, а саме обозний, суддя, писар, осаул, хорунжий та отаман Переяслава й чотири значкові товариші. Ці останні — це колишні старшини полкові або інші заслужені особи, які підлягали тільки полковникові, хоч могли жити денебудь на території полку, але були звільнені від наказів місцевих сотників. Крім того голосувало також дев'ять членів переяславської міської ради.

У день виборів, 25-го червня 1690 року, зібралася полкова старшина, сотники, репрезентанти козацтва та „значніші особи" в полковничім дворі. Гетьманські представники сіли за стіл. Спершу прочитано елекційний універсал гетьмана Мазепи (який до нас не дійшов), а опісля підступали по черзі козацька старшина й інші та давали свої „вотум", себто голоси, полковому осаулові.

Зі старшини голосували за Лисенком обозний і суддя, а на Мокієвського — писар, осаул, хорунжий та отаман переяславський; зі значкових товаришів на Лисенка голосувало два і два на Мокієвського. Козацтво всіх 17 сотень подало свої голоси на Лисенка, себто з першої та другої полкових сотень у Переяславі, Трахтемирів, Воронків, Басань, Баришківка, Гельнязів, Золотоноша, Кропивна, Ірклиїв, Піщани, Домонтів, Бубнів, Ліплява, Бориспоље, Яготин і Березань, хоч у двох сотнях, а саме у Кропивні та Борисполі, багато голосували за Мокієвським.

Також члени міської ради подали свої голоси на Лисенка, мотивуючи при тім, що за його першого полковництва в 1677-79 роках місто Переяслав зросло і збагатіло, а за його наслідників Войци Сербина (1679-83), Леонтія Полуботка (1683-87), Родіона Райци (1687-88) і вдруге за Леонтія Полуботка (1689-90) місто зубожіло. Це між іншим є єдина причина, подана в цілім документі, чому голосували за Лисенком, а не за Мокієвським.

Отже Івана Лисенка вибрали полковником козаки в червні, але офіційно він почав урядувати аж у серпні, коли поїхав до гетьманської столиці у Батурин і отримав полковничий пернач від Івана Мазепи. Полковництво Лисенка тривало до його смерти у вересні 1692 року і на його місце вибрано сотника Золотоноші Івана Мировича (1692-1706).

Цей документ недвозначно показує, що бодай в XVII сторіччі козацтво часто само вибирало своїх полковників та що ці вибори гетьман потверджував. Також бачимо, що процес виборів мав свої вимоги, наприклад, правибори по сотнях і загальні вибори, де делегати сотень давали свій голос на того кандидата, якого хотіли козаки. Формальності вибору вимагали участи представників гетьмана, що й леґітимізувало їх в очах вищих властей.

Також ця елекція відбувалась у мирнім часі, де було можливо перейти всі формальності, зв'язані з перебранням влади полковника. Це до деякої міри заперечує погляди кількох дослідників, які твердили, що влада переходила в атмосфері хаосу, хабарництва та підкупства. Відкриття та публікація інших елекційних документів з XVII сторіччя уможливить зробити більш точні висновки про перебіг влади по полках.

Олександер Татомир

ТАЄМНА ЗБРОЯ РОСІЇ

I

В останніх роках зі зростом збройного насилля у світі появляються друком щораз більше інформацій про міжнародний терористичний рух.

Недавно ми познайомили українське громадянство з документальною книгою відомої американської кореспондентки в Італії Клер Стерлінґ п. з. „Мережа терору", в якій вона описує діяльність різних терористичних банд у світі та вперше переконливо вказує на тісне їх пов'язання з Москвою. Авторка закінчила свою працю на весні 1980 року.

З огляду на те, що на початку Декади Страху ч. 2 (1980-90) заіснували важливі події, зв'язані з терористичним рухом, уважаємо доцільним доповнити працю Клер Стерлінґ деякими, зокрема новішими, фактами з цінної розвідки п. з." „Terrorism Russia's Secret Weapon?" by William L. Chase with the magazines foreign bureaus — U. S. News end World Report, May 4 1981.

Автор стверджує, що Вашінґтон таврує Кремль за керування терористичною конспірацією у цілому світі та за пряму, або посередню підтримку найбільш озвірілих партизанських банд. Державний секретар ЗСА Гейґ і урядовці Білого Дому кладуть відповідальність на Совєтський Союз за терористичне насилля, яке навістило Захід від 1970 року. „Коли йдеш до самого дна" — каже Гейґ — „то бачиш, що Совєтський Союз найбільш відповідальний за розвиток міжнародного тероризму". Колишній командувач НАТО у 1979 році щасливо пережив збройний замах на своє життя. Він не робить різниці між Червоними бригадами, неонацистами Західньої Німеччини, або революційними рухами в Африці й Латинській Америці.

Сміливий осуд Совєтського Союзу налякав деяких боязливих американських дипломатів, з невідомих причин здивував Сі-Ай-Ей та зацікавив проблемою Конґрес ЗСА. Сенатський Підкомітет Безпеки почав у квітні ц. р. переслухання в справі підтримки Совєтським Союзом тероризму в світі. Репортери „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" провели вичерпні розмови з американською розвідкою, державними урядовцями, дипломатами та іншими експертами міжнародних справ. Зібрано багатий матеріял, який недвозначно вказує на те, що Кремль за посередництвом своїх суроґатів доставляє терористів для цілого світу.

Совєтський Союз заперечує будь-який зв'язок з терористичними бандами, але відкрито признається до допомоги в політичних насильствах, які зве „війнами за національне визволення".

Проблема ґльобального тероризму постійно погіршується. Тепер у 63-ох країнах діє вже 370 в більшості марксистських терористичних банд. У 1980 році вбито, або поранено 1720 осіб — в цьому 35 відсотків американців, переважно дипломатів і бизнесменів. За інформаціями Сі-Ай-Ей атаки розміщено в такому чисельному порядку: Азія — 45, Середній Схід — 195, Східня Европа — 7, Західня Европа — 204, Північна Америка — 90, Латинська Америка — 176, і Африка — 29. Більше ніж половина нападів відбулася на Середньому Сході та в Західній Европі. В березні цього року терористи схопили три пасажирські джетові літаки. В одному випадку члени марксистської банди, званої Аль Зульфіквар, добилися звільнення 55 в'язнів, частина з яких була совєтськими шпигунами. При тому вони вбили пакістанського дипломата. Терористи мали совєтську зброю, вишколювалися в палестинських таборах.

Середній Схід

Найкращим доказом на велетенський вклад Совєтського Союзу в розвиток тероризму є Середній Схід, де Кремль фінансує, заосмотрює зброєю і експертами вишкільні табори в Південному Ємені, Лівії, Іраку, Сирії, Альжирі та Ливані. Лівія виросла на значну рушійну силу світового тероризму. Вона зуживає на те не тільки масу совєтських, але і своїх грошей, зароблених на продажу нафти. Палестинці та терористи з різних частин світу проходять основний вишкіл у совєтських таборах, що з них найбільші є в Симферополі й Одесі в Україні. Частина терористів ПВО, що вбили 6 жидівських поселенців на Синайському півострові, відбула піврічний тренінґ біля Москви. Найславнішим ґрадуантом російських вишкільних таборів є відомий терорист Карльос де Джакель, що після переходу на пенсію живе в Триполі під опікою Каддафі.

Латинська Америка

В Латинській Америці майже кожний терорист завдячує свій вишкіл Кубі. Кастро вже понад 15 років доставляє терористичним бандам маси зброї та військового виряду; в більшості їх надсилають із Совєтського Союзу. Коло 5,000 партизанів вишколено в кубинських таборах з участю совєтських старшин. Біля 40 різних банд користає з допомоги Гавани й Москви.

(Продовження буде)

Богдан Певний

У ПОШУКАХ ЗА НЕДІЛКОМ

III

Виїздив Неділко на етюди до Заліщик з Дмитренком і Іванцем. Сонця там багато, клімат тепліший, вологости більше, чим в дещо контитентальному Києві, отже зміни у вигляді та кольорі предметів з віддалення від ока глядача обсерватора-маляра помітніше через повітряну перспективу. З цієї відносної невеликої різниці в окружаючій природі зробив Неділко велику малярську програму і знов добився нових кольористичних досягнень".

Спомин Антона Малюци набирає особливого значення, коли проаналізувати загальну атмосферу, що панувала на п'ятій виставці Спілки Праці Українських Образотворчих Мистців у Львові 1943 року. Дуже влучно схарактеризував її мистецтвознавець д-р Михайло Драган: „Середня ґенерація мистців — це найбільша група на виставці, але й найбільш недокровна і пасивна і в тематиці, і в формі; пливе їх творчість, як низинна мілка річка; ніякі греблі, що їх ставило життя, вона не розірве, не розіллється широко, не наситить землі урожайним покладом. Дзюрчить собі потічок. Пливе — не пливе, а переливається з пустого в порожнє. Більшість їх не виходить поза мистецьку плятформу імпресіоністів. Імпресіонізм занотовує вирізки природи — байдуже, які б вони не були — в їх зверхній барвній поволоці, і на цьому їх творча проблема кінчиться. Більшість наших мистців лиш тим різниться від імпресіоністів, що трохи компонує свої вирізки природи, а деякі навіть того не роблять. Пів століття вже минуло, як імпресіонізм зробив революцію в мистецтві. Революція ця була потрібна в свій час, але сьогодні, після довшого шляху творчих шукань, продовжування їх роботи не довело ні до чого. Досвід минулих гарячкових шукань їх мало зачіпив і вони не включають до своєї творчости деяких осягів, які недавній період „Штурм і Дранґу" в мистецтві все таки за собою залишив. Змінились часи, мусить змінитись і мистецтво. Невже мистці не завдають собі труду передумати, на які шляхи направити свою творчість? Чи дійсно наші мистці не вичувають, куди мусять іти шляхи нашого теперішнього мистецтва і яка їх окрема роля на цьому шляху? Із цієї групи корисно вибиваються лиш деякі цікавіші праці, — це етюди Гординського, деякі етюди І. Іванця, ,Січ' і ,Цехмайстер Кипріян' Е. Козака, деякі етюди М. Неділка і М. Мороза та міцно в кольорі і формі збудовані „Туліпани" Смольського".

У суворій оцінці стану д-ром Михайлом Драганом виділення творчости Неділка заслуговує на особливу увагу. Вже раніше з нагоди третьої виставки СПУОМ у січні 1943 року, присвяченій 25-літтю Київської Академії Мистецтв, д-р Михайло Драган писав „... легкі і повні повітря ефектовні пейзажі М. Неділка..." Невідомо як би закінчилося зростання львівського періоду творчости Неділка, якби не перешкодили йому назріваючі воєнні події — фортуна воюючих окупантів змінилася, і цим разом німці опинилися у відвороті. Неділко не мав наміру знову нидіти у соцреалістичному замкненні. Раніше, як большевицькі армії відступали зі Львова, його як старшину резерви хотіли змобілізувати до Червоної армії. Йому пощастило сховатися; тепер стелилася дорога в невідоме — на Захід.

В одному з найбільмих світових осередків — у Німецькому Національному Музеї в Мюнхені, 10-го січня 1947 року, відкрилася велика мистецька виставка чужинецьких мистців, що перебували у трьох західніх зонах окупованої Німеччини. У виставці брало участь понад 70 мистців різних національностей, в тому числі 43 українські, заступлені на виставці 300 творами. Ця виставка була великим організаційним і мистецьким успіхом українських мистців після недавно закінченої жорстокої війни. Треба додати, що проходила вона ще не у цілком розвіяному мряковинні загрози насильної репатріяції, де втрата не тільки свободи, але і самого життя була повсякденною дійсністю для не одного з учасників виставки; особливо загрозливим був стан для мистців з Наддніпрянщини, які силою обставин були приневолені приховувати свою ідентичність. Мюнхенський тижневик „Українська Трибуна" з неділі, 19-го січня 1947 року, вмістив цілосторінковий „Провідник по виставці", де накреслив основні завдання українських мистців на чужині — вони дотепер не втратили своєї актуальности.

„Українська Трибуна" писала — „Отже, виступ українських мистців на світовій арені має особливо важливе значення і то, в першу чергу, тому, що українське мистецтво гідно репрезентує українську культуру. Українські мистці доказують, що вони не тільки вміють учитися в Европі, але й давати свої власні культурні досягнення на високому рівні. Стаючи поряд з европейським мистецтвом та орієнтуючись на кращі його здобутки, українські мистці вибирають цілком правильний шлях, бо тільки так зможуть вони знищити той комплекс провінціяльности, що ще тяжить над культурою українських мас. Правильність шляху в тому, що український мистець говорить образотворчою мовою, зрозумілою водночас і українцеві і чужинцеві. Це власне те, що виводить українське мистецтво на світову арену."

Тут знову знаходимо Миколу Неділка, а знайома зі Львова картина „Над Дністром", якою ще так недавно захоплювалася Л. Федорович-Малицька, знову манить глядача. „Національна Трибуна" продовжує: „Заля наступна — найбільша з усіх. Стіна ліворуч показує два майстерні краєвиди Миколи Неділка, сповнені ліричного чуття, особливо це стосується картини ,Над Дністром', де гаряче надвечірнє повітря густою масою кольористичних переливів заливає всю картину."

У трудних часах мандрівки українським мистцям, зорганізованим в Українській Спілці Образотворчих Мистців (УСОМ) у Мюнхені, пощастило випустити друком два альманахи під назвою „Українське Мистецтво" за редакцією М. Дмитренка, Е. Козака і С. Луцика. Далі появилася монографія трьох українських скульпторів — Крука, Павлося і Мухина, як також великий альбом „Українське Мистецтво" з численними кольоровими репродукціями, серед них картини „Над Дністром" Миколи Неділка. Альбом видано на підставі міжнародної образотворчої виставки, про яку була вище мова; таких збірних виставок зорганізовано ще дві у найкращих ґалеріях Мюнхену.

(Продовження буде)

НЕВІРНИЙ ЗАГОЛОВОК

У „Свободі" ч. 180 з четверга, 24-го вересня, у дописі під заголовком „Парафія св. Володимира у Лос Анджелесі увійшла у юрисдикцію УАПЦ", допущено у заголовку певного перебільшення. Там насправді лише велися розмови про таку можливість, але доконаного факту включення не сталося. Сам допис із Консисторії УПЦ з Савт Бавнд Бруку мав заголовок: „Перед віллетом до Европи". — Ред.

Дев'ятнадцятий з'їзд делеґатів УЛТПА

У днях від 2-го до 5-го липня ц.р., у готелі Континенталь Пляза в Чикаго, Ілинной, відбувся 19-ий З'їзд делеґатів УЛТПА з науковою конференцією. На З'їзд прибуло понад 120 українських лікарів з родинами з Америки і Канади та багато гостей. Голова УЛТПА д-р Мирослав Харкевич привітом відкрив З'їзд.

Святочну програму приготовив д-р Василь Трухлий. Під його диригентурою вступив чоловічий хор з Чикаго „Сурма" співом „Ґа вдеамус іґітур" та низки українських пісень. На З'їзд надійшли численні привіти, які відчитав секретар головної управи УЛТПА д-р Мирослав Коленський. Тут були привіти від Патріярха Йосифа Сліпого, від Митрополитів Мстислава і Максима, від Т-ва Українських Інженерів, від Українських Сеньйорів, від д-ра Маріяна Панчишина.

Особисто привіти склали: д-р Іван Рудавський від Т-ва Українських Ветеринарських Лікарів, Роксоляни Гарасим від „Самопомочі", д-р Петро Вигінний від кооперативи „Самопоміч", д-р Роман Осінчук від Світової Федерації Українських Лікарських Товариств.

Вшановано було членів, які померли за останні два роки; їх знімки висвітлено на екрані. Це були світлої пам'яті доктори: Мирослав Навроцький, Іван Подюк, Микола Остафійчук, Іван Мосійчук, Василь Іванець, Роман Ґаванський, Ростислав Василишин, Володимир Прокопович, Іван Козій, Анатолій Литваківський, Клим Мельник, Євген Омельський, Ярослав Гинилевич, Степан Гик, Ярослав Воєвідка, Олександер Хомин, Михайло Данилюк і Микола Кузьмович.

У почесну приезидію зборів увійшли: д-р Роман Осінчук, д-р Іван Рудавський, д-р Іван Цурковський і Роксоляна Гарасим. Ділова президія складалася: голова д-р Олег Снилик (Каліфорнія), перший заступник д-р Любомир Ворох (Ню Йорк), другий заступник д-р Василь Селезінка (Арізона). Секретарювали д-р Марія Фіщер (Ілл.) і д-р Михайло Головатий (Ілл.)

Д-р Олег Снилик відкрив загальні збори, подав порядок нарад, після чого прийнято прочитаний протокол із попередніх загальних зборів, що відбулися два роки перед тим. Далі вибрали комісії: верифікаційну, номінаційну і резолюційну.

Зборами прийнято 29 нових членів.

Д-р О. Снилик, член-основник цієї весни Відділу Каліфорнія, поінформував про свій відділ, який начислює 23 члени.

Про працю УЛТПА за минулі два роки звітував голова д-р Мирослав Харкевич, подаючи, що Т-во має 651 член, із цього 521 — в ЗСА, 130 — у Канаді. Він розповів про взірцеву працю секретаря М. Коленського, скарбника д-ра Демуса, головного редактора Лікарського Вісника д-ра Павла Джуля, подякував за жертвенну працю д-рові Степанові Павлинському, адміністраторові журналу, і окреме признання склав науковій комісії, голова якої д-р Андрій Левицький підготовляв і переводив наукові з'їзди Т-ва. Д-р А. Левицький добився права акредитації першої категорії для цих наукових з'їздів. Голова УЛТПА подякував теж д-рові Любомирові Ворохові за підготовку успішного наукового з'їзду в Акапулько, Мехіко, у грудні 1980 року. Почесним членством на внесок голови нагороджено д-ра Тому Воробця.

Далі вирішено вислухати тільки звіт скарбника д-ра Теофіля Демуса, бо всі інші звіти були надруковані у матеріялах з'їзду. По закінченні звітування відбулася дискусія над звітами і пропозиції, зокрема д-р Тарас Ганушевський (Нова Англія) піддав думку, щоб Т-во затруднило фахового секретаря та щоб річні збори відбувалися на Союзівці в День Подяки. В дискусії забирали голос кільканадцять лікарів. По дискусії контрольна комісія під головуванням д-ра Василя Трухлого, перевіривши книговодство, запропонувала цілій управі уділити абсолюторію, що і було зроблено одноголосно.

Нову Управу обрано одноголосно в такому складі докторів: голова — Петро Моцюк; голова елект — Мирослав Коленський; перший заступник голови — Юрій Грицеляк; другий заступник — Любомир Ворох; третій заступник — Надія Борух; секретар — Роман Дачкевич; скарбник — Михайло Головатий; головний редактор — Павло Джуль; адміністратор журналу — Степан Павлинський; архівар — Павло Пундій; референт преси — Василь Марчук; референт стипендійного фонду — Данило Григорчук; організаційний референт Схід — Яромир Ворох; організаційний референт Захід — Олег Снилик; організаційний референт, Канада — Юрій Стецик; вільні члени — Теофіль Демус, Мирон Іваницький, Марія Фішер-Слиж, Роман Дикун.

Було обрано також наукову комісію, що її очолив д-р Ігор Воєвідка.

До Контрольної комісії ввійшли доктори: Мирослав Харкевич, Василь Трухлий, Олександер Фаріон, Ахіль Хрептовський і Степан Войтович. Зміни статуту реферував д-р П. Моцюк, голова статутової комісії. Новий статут поміщено в Лікарському Віснику і там всі колеґи його прочитали.

Після дискусії, в якій брали участь багато колеґ, новий статут з поправками прийнято одноголосно, а потім у внесках і побажаннях дано чимало цінних пропозицій, серед них було про д-ра Ніни Строкатої-Караванської петицію про каральну медицину в СССР; про намір видати бібліографічний показчик української медицини; про доцільність чи недоцільність робити з'їзди в тропічних місцях, як Бермуди; про стипендії, що вони замалі і їх стипендисти не повертають, тощо.

Д-р І. Воєвідка, голова наукової комісії, подав до відома, що черговий науковий з'їзд буде у Сан Франціско 1-3 жовтня 1982 року. Тут була пропозиція приготовляти програму так, щоб вона включала всі спеціяльності; і нарешті були зачитані резолюції з'їзду.

Нововибраний голова д-р П. Моцюк подякував за вибір, за довір'я і поділився його плянами для УЛТПА: він за реорганізацію й реорієнтацію, щоб були діла, а не слова. Далі він запросив усіх на продовження нарад у неділю в Українському Інституті Модерного Мистецтва.

В суботу, 3-го липня, відбулася 21-ша наукова сесія УЛТПА, яку вів д-р Андрій Левицький, професор офтальмології Раш Медікал Сентер, Чикаго; коспонзором програми був Раш Медикал колледж.

З'їзд закінчився величавим бенкетом, на який прибули обидва Владики Українських Церков: Архиєпископ Константин з УАПЦ і Владика Іннокентій із УКЦ та численні гості.

Підготовкою і переведенням цього успішного 19-го З'їзду УЛТПА займався спеціяльний конвенційний комітет, велику працю в який вклала секція дружин лікарів при головній управі.

Дев'ятнадцятий З'їзд делеґатів УЛТПА та 21-ша наукова сесія були добре зорганізовані, відбулися успішно, як потвердження живучости УЛТПА через доплив багатьох молодших професійних лікарів і фахівців споріднених медичних ділянок.

Д-р Василь Марчук

Новий професіоналіст — інж. І. Микитин

День п'ятого червня цього року був великим і радісним днем для родини Микитинів. Син Павла і Надії Микитинів Ігор закінчив п'ятирічне навчання в Прат Інституті і, на втіху своїм батькам і приятелям, одержав науковий ступінь бакаляра інженерії та доповнив ряди українських інженерів Америки.

Інж. Ігор Микитин

Тепер Ігор працює у великій фірмі „Едвард Ларрабі Барнс Ассошієйтс" та плянує продовжувати навчання у ділянці архітектури.

Ігор Микитин початкову освіту одержав у школі ст. Мартин оф Тур, у Бронксі, Н. Й., а потім в школі св. Михаїла у Йонкерсі, навчаючись одночасно у суботній школі українознавства. Середню освіту закінчив там же в школі Лінколн Гай. Від шести років Ігор належав до молодечої організації СУМ-А й до спортового клюбу „Крилаті". Він був учасником всіх літніх і вишкільних сумівських таборів в Елленвиллі, Н. Й.

Молодому інженерові Ігореві та його родині гратулюємо щиро і бажаємо світлого майбутнього на його професійному шляху. Інж. І. Микитин є членом 8-го Відділу УНСоюзу.

Іван Рошко

ЗП УГГ ВЛАШТОВУЄ ЗУСТРІЧ З ГРОМАДЯНСТВОМ

Ню Йорк, Н. Й. — В суботу, 14-го листопада ц.р., о год. 5-ій по полудні, тут в Українському Народному Домі, при 140 Друга авеню, Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи влаштовує зустріч з українським громадянством з нагоди 5-ої річниці від дня заснування групи. Перед громадою виступить член групи д-р Володимир Малинкович, який приїздить до Америки, та інші члени групи. Представник чикаґського Комітету Оборони Людських Прав в Україні продемонструє кіномонтаж виготовлений до 5-річчя УГГ.

Ревізія українсько-жидівських...

(Продовження зі стор. 2)

тової війни у 1908 році побудували перший паровий млин і спіртовий завод. Ці підприємства знищили воєнні дії, але вже в 1922 році господарі-жиди відбудували млин, який існує до сьогоднішнього дня і обслуговує Озірну і всі навколишні села. Таких і їм подібних випадків є дуже багато на українській землі; і це факт, що жиди зробили чимало для розвитку культури й економіки України. Якщо хто цього не знає, то може довідатися з багатьох наукових і публіцистичних праць, які стосуються історії України і участи жидів у її будівництві на протязі століть.

(Переклад з російської мови: Л. В-а).

Вшанують...

(Продовження зі стор. 1)

або „чимось" між тими двома назвами, згідно з теорією проф. Павла Магочого. Щойно, коли ці перші емігранти вирішили залишатися в Америці, вони почали організувати парафії, товариства тощо.

Питання: Чи українці краще чи гірше зорганізовані ніж інші слов'янські емігранти?

Відповідь: Після повільного початку українці зробили велетенський поступ в Америці. В 1920-1930 роках у Чикаго, наприклад, були лише чотири українські лікарі — два Сіменовичі, Гриневицький і Сухомлин. У 1975 році Чикаго і околиця нараховували 126 українських лікарів і дентистів, 18 фармацевтів і 15 ветеринарів.

Тому 18 років я писав у „Свободі", що в американських університетах і коледжах було 200 українських професорів, а тепер, напевно, це число значно збільшилося. Українці є тепер дуже добре зорганізовані, мають величаві церкви, кредитівки і банки, як також велику кількість культурних, наукових і мистецьких груп.

Нова українська еміграція принесла зі собою багато вишколених спеціялістів і провідників, які будують нові провідні верстви. На жаль, як це часто буває в таких процесах, „старокрайові" різниці були також принесені до Америки, що сповільнює процес повної консолідації.

Політично говорячи, українці мають двері відкриті у Вашінгтоні. Не дивлячись на те, що Америка ще не зовсім зрозуміла, чи не хоче зрозуміти значення України для її власної безпеки.

Питання: Чи ви думаєте, що в 1917-1920 роках американські українці могли допомогти Україні у більшій мірі, ніж вони це зробили?

Відповідь: Зі смертю єпископа Сотера Ортинського в 1916 році американські українці втратили дуже здібного провідника, який міг би добитися визнання України Урядом ЗСА. Але назагал українці були і забідні і мали забагато ворогів, які шахрували українців на кожному кроці, впливали на антиукраїнську політику Америки. До того українці не мали одної сильної репрезентації через довший час. Все ж таки президент Вудро Вилсон проголосив був у 1917 році „Український День", і багато американських сенаторів і конгресменів домагалося визнання України Америкою.

Питання: Як ви оцінюєте ролю і вклад Українського Народного Союзу, „Свободи", „Українського Тижневика" та „Веселки" в розбудову Американської України?

Відповідь: Многогранна діяльність УНС та його публікацій, „Свободи", „Українського Тижневика" та „Веселки" є така велика і всебічна, що це було б дуже тяжко схарактеризувати ці корисні вклади в кількох реченнях. Візьмім, наприклад видання УНСоюзом „Історії України" М. Грушевського по-англійськи в 1940 році, що дало світові першу неспотворену історію України, написану великим українським істориком. Від часу першого видання (1940) цей твір був перевиданий вже чотири рази університетами Єйлу і Торонто. Про провідну ролю УНС і „Свободи" в історії української еміграції в Америці можна написати велику книгу: численні видання в українській і англійській мовах, щорічні календарі-альманахи, численні переклади, культурні і мистецькі імпрези тощо — це все є важливим вкладом УНС та його видавництва в розбудову українського організованого життя в Америці. Від 1893 року „Свобода" була і далі є промотором української державницької думки та інструментом ширення української національної думки. Ми хочемо вірити, що ці заслужені інституції далі відіграватимуть провідну ролю в поступі й розвиткові українського життя у Північній Америці.

Питання: Як ви дивитесь на майбутнє української громади в Америці?

Відповідь: Структура українського американського суспільства в основному є здоровою. Але можна добачувати небезпеку на горизонті, як це може підтвердити недавня практика на Конгресі Українців Америки.

Економічне положення української громади є блискуче в кожному відношенні. Співпраця між відповідальними провідниками українського життя є необхідною для спільного добра не тільки для української громади в Америці, але також для поневоленого українського народу в Україні, який очікує нашу морально-політичну і матеріяльну допомогу у його нерівному змагу за волю і державну незалежність України.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

УСВТ „Ч. СІЧ" — С.К. „РОМА" 3:0 (2:0)

Дня 18-го жовтня ц.р. 1-ша дружина „ Ч. Січі" відбула свої чергові змагання за першенство „Мейджор Дивізії" Шейфер Ліґи Ню Джерзі, які закінчила перемогою вислідом 3:0. Взявши під увагу, що звітова зустріч пройшла на виїзді на „гарячій" площі в Петерсоні, здобуті дві чергові точки мають для нашої дружини особливе значіння. Коли згадуємо „гарячу" площу, маємо на увазі змагунів тієї італійської дружини, які на протязі років, включно з роками, коли ще належала, як і „Чорноморська Січ", до професійної ліґи „АСЛ", виробили собі марку „ бурхливих". Доказом того, що такими італійці залишилися і донині, свідчить факт рішень судді у звітовій грі, в якій два змагуни „Роми" були попереджені жовтою карткою, а інші два усунені з гри червоною карткою. Серйозне попередження дістав теж і менеджер „Роми", який намагався потурбувати головного суддю. Якщо йдеться про сам перебіг змагань, то в першій половині, коли ще усе проходило в нормальній атмосфері, „Січовики" мали значну перевагу і у висліді вели 2:0, що його здобули Ігор Чижович і Микола Микуляк. Після перерви, не зважаючи на рясний дощ, італійські змагуни почали фавлювати, оспорювати суддівські рішення, що і спричинилося до вже згаданих рішень судді. Очевидно, в наслідок цього, значно знизився рівень гри, в якій цим разом Йогансон встановив остаточний вислід зустрічі 3:0. Після цих змагань окремі змагуни „Роми" заатакували суддю в його авті, але, крім ображуючих слів, нічого серйозного не вчинили.

Склад „Ч. Січі" в цих змаганнях: В. Науменко, Ю.Бакун, Р. Дуда, В. Ткач, М. Микуляк, Е. Йогансон, Д. Бакун, Р.Колес, Р. Ганич, І. Чижович, І. Калинович, М. Лищик, Р. Букачевський. Провідник - Р. Дуда.

УСВТ „Ч.СІЧ" (УЧНІ) — ЛИНДГИРСТ (УЧНІ) 2:6

Ґолі для „Ч. Січі" здобули Б. Ґбур і Р. Понось. Крім них у складі дружини цим разом виступали В. Медюх, М.Рікойо, Т.Бортник, М.Кравчук, Б.Полянський, Л.Луценко, Б.Науменко, Я.Твардовський, В. Федоренко, Я.Павлик. Провідники — Б. Кравчук і А. Ґбур, тренер д-р Леонід Луценко.

УСВТ „Ч.СІЧ" (НОВАКИ) — ЛИНДГИРСТ (НОВАКИ) 1:5

Ґолі для „Ч. Січі" здобув Т.Федоренко. У складі цієї дружини ще виступали: Т.Науменко, П.Альтиро, Г. Сергіїв, В.Фарміґа, Ю.Іванків, Б.Боднєвич, П.Полянський, Я.Світличний, С. Презимірський, О.Василак і М.Матияш. Провідник Богдан Іванків, тренер Б.Кравчук.

УСПІХИ ТЕНІСИСТОК УСВТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ"

Після здобуття звання чемпіонок УСЦАК - 1981 року перші ракетки УСВТ „Ч. Січі" в своїх групах Люба і Оленка Матківські розпочали свій шкільний сезон, який продовжується.

Коли пишемо ці рядки обидві наші тенісистки підготовляються до заключних ігор за чемпіонат стейту. З дев'яти досі відбутих ігор, завдяки яким Люба Матківська здобула звання чемпіонки округи Ессекс, в шістьох перемогла таких тенісисток: Дж.Ганавер 6:1, 6:0; С. Ґуч 6:1, 6:1; А. Джордано 6:1, 6:1; Дж. МкНамара 6:0, 6:1; і А.Джіпродано 6:0, 6:1.

У той час, коли Люба йшла від перемоги до перемог в окремих іграх, Оленка, цьогорічна інструкторка Спортової Школи „Ч. Січі", у підвійних компетиціях разом із С.Варшавською здобула дев'ять за порядком перемог і таким чином здобула нагороди чемпіонки цієї ж округи. Осяги обидвох наших тенісисток постійно відмічує американська преса і особливо щоденник „Стар Леджер".

УСО „ТРИЗУБ" — „ФАКС ЧЕЙС" СК 0:0

У неділю, 11 жовтня ц.р., усі дружини копаного м'яча УСО „Тризуб" відбули свої ліґові гри на власному грищі; перша дружина закінчила свою зустріч нерішеним вислідом 0 : 0. Ремісувала теж і резерва „Тризуба" з резервою „Факс Чейс" вислідом 1 : 1. Ремісуючого ґоля для нашої дружини здобув МекАлістер.

Молодші юнаки 14 років і нижче зазнали поразки з однолітками клюбу „Торесдейл" 1 : 2. Ґоля для „Тризуба" здобув М.Качай.

Учнівська дружина „А" 12-ти років і нижче програла двоциферним вислідом 0 : 10 з клюбом „Факс Чейс".

Учнівська дружина „Б" програла з учнями клюбу „Ґіббонс" вислідом 0 : 5.

Новацька дружина „Тризуба" 9 років і нижче єдина здобула перемогу з однолітками клюбу „Вокт" СК вислідом 3 : 2. Переможні ґолі для „Тризуба" здобули: Д.Мазуркевич, М.Коваль (з карного) і Н. Санторе.

Л.К.

Нюйоркська Округа...

(Продовження зі стор. 1)

В. Квас (88) — 12, Ю. Юрків (130) — 1, А. Саноцька (158) — 2, радник Б. Ластовецький (184) — 3, А. Юзенів (194) — 6, І. Пригода (200) — 8, д-р В. Палідвор (204) — 8 і А. Баранкевич (212) — 3 члени.

Інформуючи присутніх про інші справи, В. Оріховський звернув увагу, що в терені помічається чимраз менше ідейних союзових діячів і це дуже дошкульно відчуває організаційний відділ УНС, а також громади у яких вони діяли. На його думку це і є головною причиною зменшення організаційної активности у Відділах. „Очевидно, — заявив В. Оріховський, — є ще багато інших причин, а одною з головніших є розбиття у громаді". Він закликав до об'єднання громади на базі взаємного пошанування.

Заступниця головного предсідника М. Душник поінформувала про працю організаторок-жінок і про важливість приєднування молодого членства. Головний предсідник УНС д-р І. Флис висловив вдоволення із зустрічі зі союзовим активом і поділився своїми враженнями з поїздки до Рочестеру, де в травні 1982 року відбудеться 30-та Конвенція УНС. Рочестерська Округа покликала вже до життя підготовчі комісії, які розпочали працю. З черги д-р І. Флис поінформував присутніх про майно УНСоюзу, яке перейшло вже 46 мільйонів долярів, про Українську Будівлю, поверхи у якій вповні винаймлені під теперішню пору. За останніх вісім місяців з чиншів отримано 1,308,000 долярів, а до кінця року передбачено зібрати понад два мільйони долярів. УНС підніс також ставку від позичок членів на так звані боргові зобов'язання до висоти 14 відсотків і дев'ять відсотків за пливке конто, гроші з якого можна кожночасно вибрати. Головний предсідник ствердив, що майно УНСоюзу зростає, але не ростуть ряди членства і тут на цьому відтинку треба поробити чимаку роботу. Він закликав секретарів і організаторів подвоїти організаційну працю, особливо у передконвенційному часі.

У дискусії над порушеними проблемами забирали слово: д-р Микола Шпитко, Василь Чупа, Наталія Хоманчук, ред. Володимир Левенець, д-р Василь Палідвор, Степан Яремчук, М. Хоманчук, мґр І. Винник, М. Чучман, Іван Пригода та інші представники Відділів. Дискутанти порушили справи: поєднання двох союзів УНС і УБС, статті у „Свободі" на союзові теми, нові трудноші в організуванні членства, справу контроверсійних статтей у виданнях УНС, відновлення Трибуни УНС у „Свободі", поміщення голосів читачів у цій трибуні та багато інших союзових й загальногромадських справ.

Загальним закликом до активної праці з метою підвищити здобутки Округи М. Хоманчук закрив збори, подякувавши членам Головного Уряду за участь.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ „СОКІЛ" РОЗПОЧАВ ГАКІВКОВИЙ СЕЗОН

У трьох чергових змаганнях за першенство вищої ліґи СССР гаківкова дружина „Сокіл" з Києва, єдина гаківкова дружина з України в цій лізі, здобула дві перемоги з клюбами „Хімік" Воскресенськ, вислід 6:0, і „Кристал" Саратов 5:1. В зустрічі з клюбом „Динамо" Рига киівляни зазнали поразки 1:3. Після п'ятьох відбутих ігор „Сокіл" займає в показнику табелі на усіх 12 клюбів п'яте місце після ЦСКА Армія (10 точок), „Спартак" Москва (10), „Динамо" Москва і „Крила Рад" (по шість), дальші місця займають „Торпедо", „Трактор" (по п'ять), „Хімік" (чотири), „Динамо" Рига, „Іжсталь" СКА (по три) і „Кристал" (одна).